

تدوین الگوی مدیریت کنترل فساد در ورزش حرفه ای ایران

احمد رضا کیانی* - سید احسان امیرحسینی** - مهرزاد حمیدی***

دکتر گروه علوم ورزشی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران - دانشیار گروه علوم ورزشی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران - استاد مدیریت ورزش، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

هدف تحقیق، مطالعه تطبیقی ورزش شهروندی ایران با کشورهای منتخب بود. روش پژوهش، توصیفی- تطبیقی و به لحاظ هدف، کاربردی است. گردآوری اطلاعات، به صورت کیفی انجام شد. پیش از این تحقیق مدل توسعه ورزش شهروندی ایران در تحقیقی دیگر تدوین شده بود. برای مقایسه تطبیقی این مدل با عوامل توسعه ورزش شهروندی کشورهای اسپانیا، انگلستان، نروژ، ترکیه، هنگ کنگ و تایلند با روش الگوی بردی، طی مراحل توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که ۱۶ عامل بر توسعه ورزش شهروندی ایران اثرگذار است و بخش مقایسه تطبیقی، تفاوت‌ها و مشابهت‌های ورزش شهروندی ایران با کشورهای منتخب مشخص شد و با توجه به مقایسه صورت گرفته جهت توسعه ورزش شهروندی ایران ۱۴ راهکار در حیطه‌های فردی، اجتماعی، محیطی و سیاست گذاری، بر ورزش شهروندی ایران پیشنهاد شد. ضرورت دارد که مدیران، طراحی چشم انداز و مدیریت کلان، برنامه‌ریزی و مدیریت جامع و تشکیل کمیته ورزش شهروندی و سپس توسعه و تنوع امکانات ورزشی، توجه به مناطق و شهرک‌ها و کیفیت، کمیت و جذابیت اماکن ورزشی را در دستور کار خود قرار دهند.

کلیدواژه: شهرداری، مقایسه تطبیقی، ورزش شهروندی.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۱۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۲/۲۲

*Email: adra_kiani@yahoo.com (نویسنده مسئول)

**Email: amirhosseini474@gmail.com

***Email: mehrzad.hamidi@gmail.com

مقدمه

افزایش کاربرد فناوری و ماشینی شدن بسیاری از فعالیت‌ها، آمار کم تحرکی در افراد جامعه را افزایش داده است. در حال حاضر، یک سبک زندگی غیرفعال از نظر جسمی به عنوان یکی از عوامل اصلی در شیوع چاقی و همچنین در بیماری‌های مزمن از جمله دیابت و بیماری‌های قلبی عروقی شناخته شده است. بی تحرکی عامل بسیاری از مرگ‌ها در یک جامعه است (چن و همکاران، ۲۰۲۰). با چنین وضعیتی و سبک زندگی غیرفعال افراد، ورزش شهروندی به عنوان یکی از نیازهای جامعه مدرن، همواره مورد تقاضای شهروندان بوده است و اهمیت ورزش متنوع و در دسترس شهروندان دوچندان شده است (عباسی و همکاران، ۱۴۰۰، الهمرادی و همکاران، ۱۳۹۸). تحرک و فعالیت بدنی سبب توسعه شهر فعال و داشتن افراد سالم و اثربخش در جامعه می‌شود و لذا سلامت جامعه را ضمانت خواهند کرد (مردانی و همکاران، ۱۴۰۰). ارتقای سلامت عمومی همواره یکی از دغدغه‌های دولتمردان و کارشناسان اجتماعی بوده و همیشه از محورهای اصلی در سیاستگذاری کلان اجتماعی فرهنگی کشور تا نفع‌های اجتماعی است (نصیری و دستوم، ۱۳۹۹). ورزش شهروندی، پرداختن به مجموعه‌ای از فعالیت‌های ساده، کم هزینه، غیررسمی، شادی بخش و با نشاط است که امکان شرکت در آن‌ها برای همه افراد وجود داشته باشد. ورزش شهروندی نقش مهمی در ساخت زیربنای جامعه شهری دارد (بزدانی و همکاران، ۱۳۹۲).

فلسفه ورزش شهروندی و همگانی، تشویق شهروندان به ورزش و فعالیت‌های فیزیکی است و نیز پیامی برای سیاست‌گذاران دارد تا از موقعیت خود برای پیشبرد این هدف و فراهم آوردن فرصت برای مشارکت عموم افراد استفاده کنند (امان^۱، ۲۰۰۹). افزایش مشارکت در فعالیت‌های بدنی نه تنها برای ارتقاء سلامت فردی، به خوبی شناخته شده است بلکه با ارتقاء بهزیستی اجتماعی فردی و نیز سلامت عمومی در سطح جامعه نیز سودمند است. فراهم کردن شرایط ورزش کردن جامعه بر مشارکت در فعالیت‌های بدنی تأثیر می‌گذارد تأمین ورزش در جامعه در ارتقاء سلامت جامعه مؤثر می‌باشد و ایجاد مراکز ورزشی عمومی باعث افزایش مشارکت در ورزش‌های جامعه می‌شود و خطر ابتلا به بیماری را کاهش می‌دهد. همچنین، ساماندهی فعالیت‌های ورزش عمومی فرصتی را به خانواده‌ها برای ورزش کردن فراهم می‌کند (چن و لیو^۲، ۲۰۲۰).

ورزش شهروندی که هم معنی ورزش همگانی است، پرداختن به مجموعه‌ای از فعالیت‌های ورزشی ساده، کم هزینه، غیر رسمی، شادی بخش و با نشاط است که امکان شرکت در آنها برای همه افراد وجود داشته باشد. آمار جهانی نشان می‌دهد، ۳۳ درصد بزرگسالان و ۸۱ درصد نوجوانان توصیه‌های فعالیت بدنی با هدف سلامت، که توسط سازمان جهانی بهداشت ارائه شده است، را رعایت نمی‌کنند. به نظر می‌رسد مشارکت مردم ایران در ورزش همگانی حدود ۲۰ درصد باشد (مردانی، نظری و تابش، ۲۰۲۱). پرداختن به ورزش همگانی و تفریحی در اغلب کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه از جایگاه خاصی برخوردار است. درصد شرکت در ورزش شهروندی کشورهای مختلف می‌تواند تصویر خوبی از وضعیت ورزش شهروندی و اهمیت آن در کشورهای مختلف جهان ارائه دهد. در تحقیقی گزارش شده

است که در فنلاند ۸۱ درصد، هلند ۷۷ درصد، آلمان ۷۵ درصد، سوئد ۷۱ درصد، دانمارک ۶۲ درصد، اسپانیا ۶۴ درصد، فرانسه ۵۷ درصد، آمریکا ۵۷ درصد، یونان ۵۵، استرالیا ۵۲ درصد، هنگ کنگ ۴۵ درصد، پرتغال ۴۰ درصد، سنگاپور ۳۸ درصد، کانادا ۳۴ درصد و چین ۳۳ درصد از مردم در ورزش و فعالیت‌های شهروندی و تفریحی مشارکت می‌کنند (أصفی و همکاران، ۱۳۹۳). اما تعداد شرکت‌کنندگان در ورزش شهروندی در کشور ایران نسبت به سایر کشورها وضعیت چندان مطلوبی ندارد. همچنین به علت گرایش مدیران تربیت بدنی و رسانه‌های ورزشی به ورزش قهرمانی، تاکنون کمتر به ورزش همگانی و به ویژه ورزش شهروندی پرداخته شده است (بیلو^۳ و همکاران، ۲۰۱۱). در ایران، به ورزش شهروندی و تفریحی به طور سازمان یافته، کمتر توجه شده است و مشارکت مردم در فعالیت‌های ورزشی، ۱۹ درصد است به همین دلیل نیاز به ایجاد مراکزی برای سیاستگذاری و برنامه ریزی در امر ورزش شهروندی بیش از پیش احساس می‌گردد (تیموری و همکاران، ۱۳۸۵، غفوری، ۱۳۸۶).

نکته مهمی که در اینجا باید به آن اشاره کرد تفاوت بین ورزش شهروندی و ورزش همگانی است. واژه‌ها و عبارات مختلفی برای مفهوم ورزش همگانی به کار می‌رود. رایج‌ترین اصطلاح بین المللی برای ورزش همگانی عبارت "ورزش برای همه" است. ورزش همگانی یعنی ورزشی که همه افراد در همه جا و هر زمانی که توانستند، در هر رشته‌ای که تمایل به آن دارند، چه به صورت فردی و چه گروهی به آن بپردازند تا نشاط، شادابی، سلامت جسم و روح خویش را ارتقا دهند (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۲). درحالی که مفهوم ورزش شهروندی فراتر از این‌هاست و به درک اجتماعی افراد از زندگی شهری، امکانات و موقعیت‌های موجود در آن، پتانسیل و علاقمندی منطقه‌ای، امکان انجام دادن اکثر رشته‌های ورزشی مثل ورزش‌های رزمی، ایروبیک، بدنسازی، بازی‌های توپی از قبیل والیبال، بدمینتون، فوتبال گل کوچک، بسکتبال، تنیس روی میز، هندبال و... و با داشتن چندین کیلومتر ساحل‌های زیبای کنار دریاها و دریاچه‌ها و توجه به ورزش‌های ساحلی است. بنابراین ورزش محلات در بسیاری از رشته‌های توپی و بدون توپ، سازماندهی و برگزاری خودجوش تمرینات و حتی مسابقات در روزهای تعطیل از ضرورت‌های تغییر نگرش به این مفهوم وسیع است (سلیمی آوانسر، ۱۳۹۰). برخی ورزش شهروندی را ورزش‌های داخل سالن و خارج از آن، برنامه‌های تفریح سالم، فعالیت جسمانی در یک محیط طبیعی و آمادگی جسمانی می‌دانند. برخی دیگر ورزش شهروندی را ورزشی می‌دانند که در هر شرایطی قابلیت اجرا داشته باشد و به امکانات تخصصی زیادی نیاز نداشته باشد. با توجه به تعاریف متعددی که درباره ورزش شهروندی وجود دارد، مجموعه‌ای از مشخصه‌ها برای آن قابل استنباط است. مشخصه‌ای چون مشارکت گسترده و گروهی بودن، آزادانه و انتخابی بودن، کم هزینه بودن، بی اهمیت بودن رقابت و برد و باخت، با نشاط و شاد بودن، محدود نبودن به سن و نژاد و زمان و مکان و جنس، همگی توصیف‌کننده خصوصیات مختلف ورزش شهروندی هستند (وفایی و همکاران، ۱۳۹۸). با همه این‌ها چالش‌ها و مشکلاتی در

پرداختن مردم به ورزش وجود دارد. در همین رابطه عراقی و کاشف (۱۳۹۳) کمبود امکانات، عدم آگاهی ورزشی، نبود مربیان متخصص و مشکلات اقتصادی و مهدوی مقدم و همکاران (۱۳۹۳) کمبود وقت، در دسترس نبودن امکانات ورزشی و هزینه بالای ورزش را مهمترین دلایل ورزش نکردن عنوان کردند.

در زمینه توسعه ورزش‌های شهروندی و تفریحی پژوهش‌هایی در خارج از کشور انجام شده است که به اختصار به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. به عنوان مثال، اوه و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیقی دریافته‌اند که رویکردهای مطالعه علم اجرای خط مشی توسعه ورزش، باید منعکس‌کننده زمینه سیاست پویا و در حال تحول، مشابه «سیستم مراقبت‌های بهداشتی یادگیری» باشد تا تأثیرات سیستماتیک و چند سطحی خط مشی را بهتر درک کرده و به آن پاسخ داده شود. در ششمین برنامه توسعه ملی ورزش تایلند (۲۰۱۷) به عوامل ارتقاء ورزش پایه و آموزش ورزشی برای کودکان و نوجوانان، توسعه آموزش، آموزش تربیت بدنی در مدارس سراسر کشور، توسعه ورزش‌های پایه در محلات و خارج از مدارس، ایجاد شبکه ارتباطات بین مدارس و جوامع محلی، امکان دسترسی به ورزش برای همه گروه‌های شهروندی، توسعه ساخت و ساز فضای ورزشی مناسب برای همه گروه‌های جمعیتی، توسعه منابع انسانی در ورزش و توسعه نهضت داوطلبی برای توسعه ورزش برای همه اشاره شده است. گریما و همکاران (۲۰۱۷) گزارش کردند که تاکنون برای تعیین مشارکت در ورزش شهروندی به طور قاطع به الگوی خاصی دست نیافته‌اند اما سن، جنسیت، محدودیت زمانی، درآمد و سطح تحصیلات بر نوع و میزان مشارکت در ورزش مؤثر است. به عنوان مثال با افزایش سن، مشارکت در پیاده روی افزایش می‌یابد. نمونه دیگر این که مدرسه در میزان مشارکت نوجوانان در ورزش اثرگذار است. کوکولاکاکیس (۲۰۱۲) در مقایسه تطبیقی ورزش شهروندی در انگلستان و اسپانیا، دریافته‌اند که در اسپانیا رابطه منفی بین سن و مشارکت وجود دارد. به این معنی که با افزایش سن، مشارکت در ورزش به هفته ای یک بار کاهش می‌یابد و سطح تحصیلات عالی، شغل حرفه ای، سن جوانی و مرد بودن، وقت آزاد، نگرش شخصی و احساسات فردی، سواد ورزشی و درآمد، همه عوامل مرتبط با مشارکت بیشتر در ورزش است. اما بازنستستگی تأثیر منفی در مشارکت ورزشی دارد. در انگلستان نیز مشارکت در ورزش با افزایش سن کاهش می‌یابد. سطح تحصیلات عالی، شغل حرفه ای، سن جوانی و مرد بودن در دسترس بودن، نگرش فردی، سبک‌های ورزشی و اولویت‌های فردی، آشنایی یا سرمایه گذاری ورزشی از جمله عوامل مرتبط با مشارکت بیشتر در ورزش است.

در داخل کشور نیز نتایج پژوهش دهقانی و همکاران (۱۴۰۱) تأثیرات مثبت ورزش‌های منظم در کاهش علائم مربوط به اختلالات روانی از جمله استرس، اضطراب و افسردگی و افزایش اعتماد به نفس و بهبود وضعیت خلقی در نهایت سلامت روانی به خوبی نشان داده‌اند. احمدی و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه تطبیقی ورزش همگانی و کشورهای منتخب، در قالب مؤلفه‌های جامعه فعال، مردم فعال، محیط فعال و سیستم فعال، راهبردهای ترویج فواید چندگانه ورزش، اصلاح نگرش با رویکرد آموزش‌های عمومی اثربخش، توسعه رویدادهای کاربردی، نوآورانه و جذاب ورزشی، خلق فرصت‌های مشارکت برای عموم مردم، توسعه مکان‌ها و فضاهای ورزشی، تسهیل دسترسی عادلانه و ارزان به اماکن ورزشی، تقویت همکاری و هماهنگی بین بخشی و توان

افزایی منابع انسانی با رویکرد هم افزایی را پیشنهاد کردند. شجیع و محمدی رثوف (۱۳۹۸) در مطالعه تطبیقی وضعیت ورزش سلامت محور (همگانی) در ایران و کشورهای منتخب، راهکارهای پیش بینی و اجرای طرح ملی پایش فعالیت بدنی به تفکیک استان‌ها، شهرستان‌ها، وجود مقررات یا برنامه ملی آمادگی جسمانی، معافیت یا تخفیف مالیاتی در رستای ترویج ورزش همگانی و شهروندی و رویکرد بازاریابی اجتماعی به منظور تسهیل در تغییر سبک زندگی را جهت توسعه ورزش شهروندی پیشنهاد کردند. نتایج تحقیق مهدوی مقدم و همکاران (۱۳۹۳) در ارتباط با تفاوت تطبیقی ورزش همگانی ایران و کشورهای منتخب نشان داد که اکثر شهروندان کشورهای پیشرفته، حداقل یک بار در هفته ورزش می‌کنند و شایع‌ترین دلیل ورزش کردن آن‌ها بهبود سلامت و مهمترین دلیل ورزش نکردنشان، کمبود وقت بیان شده است. مردم کشورهای منتخب ترجیح می‌دهند به تنهایی ورزش کنند. شهروندان کشورهای پیشرفته به ورزش‌های متنوعی علاقه مندند. در مقابل کمتر از نیمی از مردم ایران حداقل یک بار در هفته ورزش می‌کنند. مردم ایران ورزش کردن با دوستان را ترجیح می‌دهند. محبوب‌ترین رشته‌های ورزشی مردم ایران عبارتند از: پیاده روی، آمادگی جسمانی و فوتبال. اکثر مردم ایران علاقه دارند بیشتر اوقات فراغت خود را با خانواده بگذرانند. الله مرادی و همکاران (۱۳۹۸) در ارائه مدل مفهومی ورزش شهروندی عوامل تقویت کننده و تضعیف کننده به عنوان شرایط علی، بستر سخت-افزاری و نرم افزاری به عنوان زمینه حاکم، عوامل سطح رفتاری، ساختاری و محیطی به عنوان شرایط مداخله گر، همچنین اقدامات تبلیغاتی، قانونی، مالی، آموزشی، تعاملی و عمرانی به عنوان راهبردها و تامین منافع ملی، پیامدهای اقتصادی، توسعه ورزشی، پیامدهای بهداشتی-سلامتی و فرهنگی-اجتماعی به عنوان نتایج حاصل از کاربست راهبردها شناسایی کردند. آصفی و قنبر پور نصرتی (۱۳۹۷) در مدل عوامل مؤثر بر نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران به چهار بعد فردی، گروهی، سازمانی و محیطی با ۲۸ عامل دست یافتند. مهمترین بعد در نهادینه کردن ورزش همگانی و شهروندی در ایران بعد سازمانی، پس از آن بعد گروهی قرار داشتند. در بعد سازمانی، منابع انسانی، در بعد گروهی، گروه‌های مرجع، در بعد فردی، باور و نگرش و در بعد محیطی، محیط اقتصادی بالاترین رتبه را داشتند. حلاجیان و همکاران (۱۳۹۹) در الگوی بهبود کیفیت عملکرد مدیریت ورزش شهروندی دریافته‌اند که بهبود نظام ارزیابی عملکرد در مدیریت، ورزش شهروندی، تغییر برنامه‌ریزی براساس نیازهای ورزشی شرکت کنندگان در ورزش‌های همگانی، فرصت اصلاح و بازنگری برنامه‌های ورزش شهروندی و بررسی منظم نیازهای ورزشی به صورت علمی توسط متخصصان می‌تواند در بهبود عملکرد مدیریت ورزش شهروندی اثرگذار باشد، لذا می‌بایست به منظور توسعه ورزش شهروندی سلامت محور در کلان‌شهرها، "راهبردها" و "پیامدها" در ورزش شهروندی باید مورد توجه قرار گیرد. لذا پیشنهاد می‌شود اقدامات ضروری در راستای پیشرفت کلان‌شهرهای ایران برای اجرای ورزش شهروندی انجام شود (عباسی، نظری، صفاری، ۲۰۲۱).

توسعه ورزش شهروندی به سیاست‌ها، فرآیندها و اقداماتی مربوط است که برای ایجاد فرصت‌ها و تجارب ورزشی برای همه افراد جامعه تلاش می‌کنند. بنابراین مشارکت در ورزش، یک استراتژی مفید در ارتقاء سلامت جسمانی افراد می‌باشد و افزایش مشارکت در فعالیت‌های بدنی، برای ارتقاء سلامت فردی در جامعه و ارتقاء

بعد آماده می شوند. در مرحله تفسیر، اطلاعات بررسی شده مرحله اول، تحلیل می شوند. در مرحله همجواری، اطلاعاتی که در مرحله تفسیر جمع آوری شده بود به منظور ایجاد چارچوبی برای مقایسه شباهت ها و تفاوت ها، طبقه بندی و در کنار هم قرار می گیرند. در مرحله مقایسه، مسئله تحقیق با توجه به جزئیات در زمینه شباهت ها و تفاوت ها و دادن پاسخ به سوالات تحقیق، بررسی و مقایسه می شوند (رفعتی و همکاران، ۱۳۹۴). بر اساس این مدل، ابتدا مدل ورزش همگانی، تفریحی و با شهروندی کشورهای منتخب مورد مطالعه دقیق قرار گرفت. سپس اطلاعات در قالب جداولی برای هریک از عناصر تطبیق، استخراج و خلاصه و شباهت ها و تفاوت ها مشخص گردید. سپس با راهکارهای تحقیق، با نظر خبرگان و نتایج رتبه بندی طراحی گردید.

یافته ها

به منظور ارائه مدل توسعه ورزش شهروندی ایران از ادبیات پیشینه و نظرات خبرگان استفاده شد و جهت همسنگی (مطالعه تطبیقی) عوامل اثر گذار بر ورزش شهروندی، کشورهای تایلند، هنگ کنگ و ترکیه به عنوان کشورهای آسیایی و در حال توسعه و کشورهای انگلستان، نروژ و اسپانیا به عنوان کشورهای توسعه یافته به صورت هدفمند انتخاب شد و با استفاده از روش بردی مقایسه تطبیقی انجام شد. در مرحله اول مطالعه، اطلاعات عوامل اثر گذار در ورزش شهروندی ایران از طریق ادبیات پیشینه و مصاحبه و همچنین اطلاعات عوامل توسعه ورزش شهروندی کشورهای منتخب جمع آوری و مکتوب گردید. در مرحله دوم مطالعه، اطلاعات ورزش شهروندی کشورهای انتخاب شده، تفسیر گردید و در مرحله سوم، جدول تطبیقی برای مقایسه شباهت ها و تفاوت ها ترسیم گردید که مختصری از ساختار ورزش کشورهای منتخب ارائه و عوامل اثر گذار بر توسعه ورزش شهروندی کشورهای منتخب مورد مطالعه در جداول شماره ۱ الی ۶ درج گردیده است.

بهبودی اجتماعی فرد، برای سلامت عمومی در سطح جامعه مفید می باشد. ورزش شهروندی در کشورهای پیشرفته به یک رفتار پایدار تبدیل شده است اما در شهرهای ایران علیرغم وجود توان بالقوه همچنان نقصان هایی وجود دارد که سبب عدم توسعه ورزش شهروندی شده است و تاثیر شگرفی بر مسیر رسیدن به سطح مطلوب سلامتی افراد جامعه داشته است. علی رغم تأثیری که ورزش شهروندی در سلامتی و نشاط جامعه دارد، در ایران، آن طور که باید در عمل به آن توجه نشده است و درصد پائینی از مردم به ورزش می پردازند. با توجه به اهمیت توسعه ورزش شهروندی و افزایش مشارکت مردم در ورزش و نیز نظر به این که تاکنون در زمینه شناسایی عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش شهروندی و مقایسه آن با کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، تحقیقی صورت نگرفته است، شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی، ضرورت داشت تا مدیران با آگاهی و دانش بیشتر تصمیم گیری نمایند. از این رو تحقیق حاضر، ابتدا به دنبال شناسایی و تبیین عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش شهروندی در کلان شهرهای کشور و سپس مطالعه تطبیقی با کشورهای تایلند، هنگ کنگ، ترکیه، اسپانیا، لهستان و انگلستان انجام شد.

روش شناسی

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و با روش توصیفی - تطبیقی انجام گرفت. پیش از تحقیق حاضر، در تحقیقی دیگر، مدل ورزش شهروندی ایران طراحی شده بود و ۱۶ عامل در ابعاد عوامل فردی، اجتماعی، محیطی و سیاستگذاری به دست آمده بود. برای اجماع مقایسه تطبیقی، مدل توسعه ورزش شهروندی انگلستان، لهستان، نروژ، ترکیه، هنگ کنگ و تایلند به عنوان کشورهای منتخب خارجی و در واقع نمونه تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. همسنگی و بررسی آن بر اساس مدل بردی انجام گردید. مدل بردی یک روش مطلق و انتزاعی از روش های مطالعات تطبیقی است که چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه را در همسنگی ها مشخص می کند. در مرحله توصیف، پدیده های تحقیق بر اساس شواهد و اطلاعات، یادداشت برداری و مهیا نمودن یافته های کافی برای بررسی و نقادی در مرحله

جدول شماره ۱. عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی کشور تایلند

نام کشور	عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی
تایلند	ارتقاء ورزش پایه و آموزش ورزشی برای کودکان و نوجوانان، توسعه آموزش، آموزش تربیت بدنی در مدارس سراسر کشور، توسعه ورزش های پایه در محلات و خارج از مدارس، ایجاد شبکه ارتباطات بین مدارس و جوامع محلی، امکان دسترسی به ورزش برای همه گروه های شهروندی، توسعه ساخت و ساز فضای ورزشی مناسب برای همه گروه های جمعیتی، توسعه منابع انسانی در ورزش و توسعه نهضت داوطلبی برای حمایت از ورزش برای همه

مشارکت بیشتر افراد در ورزش و فعالیت های تفریحی، مسابقات بین المللی و تداوم در رشد و توسعه صنعت ورزش متمرکز شده است. عواملی بر توسعه ورزش شهروندی کشور تایلند اثر گذار است.

بر اساس اطلاعات در جدول (۱) وزارت گردشگری و ورزش تایلند رویدادهای مهم ورزشی تایلند را سازماندهی و هدایت می کند. در برنامه ششم توسعه ملی ورزش تایلند (۲۰۱۷) بر سه محور حضور و

جدول شماره ۲. عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی کشور هنگ کنگ

نام کشور	عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی
هنگ کنگ	آموزش و ارتقای دانش عمومی، آگاهی از ارزش های ورزش باعث بهبود نگرش مثبت با فعالیت های ورزش می شود. مؤلفه های خدمات شامل تأمین امکانات تفریحی ورزشی و سازماندهی فعالیت های اوقات فراغت توسط سازمان های مختلف می شود تا مردم به ورزش شهروندی تشویق شوند و شعار ورزش برای همه محقق شود. عوامل اثرگذار در توسعه ورزش شهروندی، انگیزه مشارکت، اطلاع و آگاهی، دانش، مهارت، نگرش، امکانات، آموزش، برنامه ها، مشارکت مستقیم مشارکت غیر مستقیم، داوطلبان اجرایی ورزشی، باور به مشارکت ورزشی و اثرات ورزش در زندگی می باشد.

بر اساس اطلاعات در جدول (۲) در هنگ کنگ ادارات مختلف دولتی از قبیل وزارت بهداشت، آموزش و پرورش، دفتر امور داخلی و خدمات فرهنگی و سازمان های مرتبط مثل فدراسیون های ورزشی و کمیته ملی المپیک، انجمن های مختلف ورزش سازمان ها، گروه های ورزش محلی و مدارس، متعهد به ارائه خدمات متنوع ورزشی می پردازند. عواملی بر توسعه ورزش شهروندی کشور هنگ کنگ اثرگذار است.

جدول شماره ۳. عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی کشور ترکیه

نام کشور	عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی
ترکیه	سیاست ها و عوامل که در توسعه ورزش شهروندی ترکیه از سال ۱۹۶۳ تا ۲۰۱۸ نقش داشته اند: پشتیبانی از خدمات ورزشی، تبلیغات، آموزش ورزش پایه در سنین پایین، اماکن ورزشی، ادارات ورزش در استان ها، بیمه اجتماعی ورزشکاران، پشتیبانی از شرکت ها و باشگاه های ورزشی آماتور، توسعه آژانس های داوطلبی و خصوصی در سراسر کشور، توجه به عوامل انگیزاننده، توجه به مسابقات بین المللی و سازماندهی سازمان های بین المللی ورزشی مثل خانه المپیک.

بر اساس اطلاعات در جدول (۳) در ترکیه وزارت ورزش و جوانان، برترین سازمان ورزش کشور به شمار می رود مهمترین هدف وزارت ورزش و جوانان در ترکیه فراهم آوردن شرایطی می باشد که شهروندان در تمام گروه های سنی بتوانند جهت سلامت جسمی و ذهنی خود به تمرینات ورزشی بپردازند. عواملی بر توسعه ورزش شهروندی کشور ترکیه اثرگذار است که در جدول شماره ۳ درج شده است.

جدول شماره ۴. عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی کشورهای انگلستان

نام کشور	عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی
انگلستان	مشارکت در ورزش شهروندی با افزایش سن کاهش می یابد. سطح تحصیلات عالی، شغل حرفه ای، سن جوانی و مرد بودن در دسترس بودن، نگرش فردی، سبک های ورزشی و اولویت های فردی، آشنایی یا سرمایه گذاری ورزشی از جمله عوامل مرتبط با مشارکت بیشتر در ورزش است.

بر اساس اطلاعات در جدول (۴) در انگلستان، دولت در هر دو بعد قهرمانی و همگانی ورزش دخالت می کند. دو نهادی که بیشترین نفوذ را دارند، اسپورت انگلند (ارتقاء و حمایت از مشارکت عمومی در ورزش) و یوکی اسپورت (تخصیص بودجه و بررسی عملکرد فدراسیون ها) هستند. وزارت فرهنگ، رسانه و ورزش بر یوکی اسپورت و اسپورت اینگلند نظارت می کنند. عواملی بر توسعه ورزش شهروندی کشور انگلستان اثرگذار است.

جدول شماره ۵. عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی کشور اسپانیا

نام کشور	عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی
اسپانیا	سطح تحصیلات عالی، شغل حرفه ای، سن جوانی و مرد بودن، وقت آزاد، نگرش شخصی و احساسات فردی، سواد ورزشی و درآمد، همه عوامل مرتبط با مشارکت بیشتر در ورزش است.

بر اساس اطلاعات در جدول (۵) در اسپانیا دولت مرکزی مسئولیت برنامه ریزی امکانات ورزشی، برنامه های تحقیقاتی، هماهنگی کلی و نمایندگی بین المللی دارد. زیر مجموعه های دولت مرکزی در مناطق مسئول اجرای سیاست ها هستند. هم دولت مرکزی و هم دولت های منطقه ای برنامه های ورزشی شهرداری ها را پشتیبانی می کنند. در دولت مرکزی وزارتخانه ای با نام وزارت ورزش وجود ندارد. شورای عالی ورزش که بخش فرعی می باشد مسئول ورزش اسپانیا است که اقداماتی از قبیل توسعه علوم ورزشی، ساخت زیرساخت های ورزشی بزرگ، آماده سازی تیم های ملی المپیک و همچنین نماینده اسپانیا در سطح اتحادیه اروپا در مورد مسائل ورزشی است. دولت در سطح منطقه ای، وظیفه ساخت یا تأمین بودجه ساخت تفضاهای ورزشی، ترویج ورزش برای همه و حمایت از ورزش نخبه را بر عهده دارد. عواملی بر توسعه ورزش شهروندی کشور اسپانیا اثرگذار است.

جدول شماره ۶. عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی کشور نروژ

نام کشور	عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی
----------	----------------------------------

در نروژ سه وزارتخانه مسئولیت توسعه ورزش شهروندی و تفریحی را بر عهده دارند. وزارت بهداشت کمک به افزایش تحرک جسمی و فعالیت های بدنی، وزارت آموزش و تحقیقات، مسئولیت توسعه تربیت بدنی در مدرسه و از طریق وزارت ورزش، مسئول تأمین فرصت های ورزش برای همه هستند. نقش دولت در ورزش، ارائه تسهیلات و حمایت مالی از سازمان های داوطلبانه می باشد. عوامل موثر شامل اهمیت دادن به ورزش کودکان، استعدادیابی و پرورش استعدادها، تأسیس باشگاه های ورزشی توسط شهرداری ها و توسعه اماکن توسط دولت است.

نروژ

نهاد دولتی ملی برای یک ورزش می باشد و مسئولیت توسعه ورزشی رشته خود را بر عهده دارد. عواملی بر توسعه ورزش شهروندی کشور نروژ اثرگذار است.

بر اساس اطلاعات در جدول (۶) در نروژ دپارتمان ورزش، مسئول تخصیص منابع مالی برای توسعه تسهیلات ورزشی است و تأمین مالی فدراسیون ها را بر عهده دارد. هر کدام از فدراسیون ها به عنوان یک

جدول ۷. عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی کشور ایران

عوامل مؤثر در ورزش شهروندی ایران	
- تنوع امکانات ورزشی	- برنامه ریزی و مدیریت جامع
- باور و نگرش نسبت به ورزش	- چشم انداز و مدیریت کلان
- وضعیت اقتصادی و معیشتی افراد	- کمیته ورزش شهروندی
- توجه به بهداشت و سلامتی	- حمایت مسئولین و سازمان ها
- توسعه شبکه ارتباطی و اطلاعاتی	- توجه به مناطق و شهرک ها
- اقدامات آموزشی	- وضعیت دسترسی به اماکن ورزشی
- نیروهای داوطلبی	- ایمنی فضاهای ورزشی
- مشارکت مسئولان در برنامه ها	- کیفیت، کمیته و جذابیت اماکن

بر اساس اطلاعات در جدول (۷) در ایران متولی اصلی توسعه ورزش، وزارت ورزش و جوانان است. ۵۱ فدراسیون ورزشی به طور تخصصی امور ورزشی رشته های مختلف را دنبال می کنند. همه فدراسیون ها موظف به توسعه ورزشی خود برای همه و به صورت همگانی هستند، اما بیشترین نقش را در زمینه توسعه ورزش شهروندی، فدراسیون ورزش های همگانی بر عهده دارد. علاوه بر این در شهرداری ها به ویژه در کلان شهرها، اداره تربیت بدنی به عنوان یکی از شاخه های معاونت فرهنگی و اجتماعی شهرداری ایجاد شده است و به توسعه ورزش شهروندی می پردازد. ضمن این که در وزارت ورزش و جوانان و ادارات کل تابعه، بخش ورزش همگانی بر فعالیت های ورزش شهروندی نظارت می کند. دیگر سازمان ها که وظیفه اصلی آن ها ورزش نیست، مانند آموزش و پرورش، نیروهای مسلح، وزارت نفت و غیره برای دانش آموزان و کارکنان خود خدمات ورزشی ارائه می دهند.

جدول ۸. مشابهت ها و تفاوت های عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی ایران و کشورهای منتخب

عوامل مؤثر مشابه با ایران در توسعه ورزش شهروندی در کشورهای منتخب	عوامل مؤثر متفاوت با ایران در توسعه ورزش شهروندی در کشورهای منتخب
- توسعه نهضت داوطلبی برای حمایت از ورزش برای همه	- اقدامات وزارت بهداشت کمک به افزایش تحرک جسمی و فعالیت های بدنی
- ارائه تسهیلات و حمایت مالی از سازمان های داوطلبانه	- استعدادیابی و پرورش استعدادها
- توسعه اماکن توسط دولت	- تأسیس باشگاه های ورزشی توسط شهرداری ها
- در دسترس بودن اماکن ورزشی	- سطح تحصیلات عالی
- نگرش شخصی	- شغل حرفه ای
- آموزش و ارتقای دانش عمومی	- سن جوانی و مرد بودن
- برنامه ها	- تبلیغات
- داوطلبان اجرایی ورزشی	- بیمه اجتماعی ورزشکاران
- ایجاد شبکه ارتباطات	- پشتیبانی از شرکت ها و باشگاه های ورزشی آماتور
	- آگاهی از ارزش های ورزش
	- سازماندهی فعالیت های اوقات فراغت توسط سازمان های مختلف
	- انگیزه
	- توسعه منابع انسانی در ورزش

بر اساس اطلاعات در جدول (۸) با توجه به یافته ها مشابهت ها و تفاوت های در زمینه عوامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی ایران و کشورهای مورد مطالعه آورده شده است.

شکل ۱. مدل راهکارهای توسعه ورزش شهروندی ایران

ورزشی آماتور، آگاهی از ارزش‌های ورزش، سازماندهی فعالیت‌های اوقات فراغت توسط سازمان‌های مختلف، انگیزه و توسعه منابع انسانی در ورزش عملکردها رضایت بخش نبوده و با کشورهای منتخب تفاوت دارد. اگر د روزارت ورزش و جوانان و دیگر سیاست گذاران ورزش این عوامل مورد توجه قرار گیرد و بر آن‌ها تمرکز شود، جلب مشارکت مردم در ورزش شهروندی افزایش خواهد یافت. برای توسعه ورزش شهروندی ایران در ابعاد سیاست‌گذاری‌ها، عوامل محیطی، عوامل فردی و عوامل اجتماعی راهکارهایی پیشنهاد شده است که به اختصار به آن‌ها پرداخته می‌شود.

براساس یافته‌ها در حیطه سیاست گذاری راهکارهای تعیین افق و چشم انداز، برنامه‌های عملیاتی و بلند مدت، انسجام بین سازمانی در ورزش شهروندی و توسعه تمهیدات و تسهیلات لازم برای جلب بخش خصوصی به سرمایه گذاری در ورزش شهروندی پیشنهاد شده است. در برنامه ششم توسعه ورزش ملی تا بلند (۲۰۱۷) که در حال اجرا است و سازمان‌های مختلفی در اجرای برنامه‌ها دخالت دارند. در انگلستان، اسپانیا، ترکیه نروژ و هنگ کنگ وضعیت مشابهی دارند و وزارتخانه‌ها و یا دستگاه‌های دولتی و محلی متعددی متعهد به کمک در راستای افزایش مشارکت مردم در توسعه ورزش شهروندی هستند. در ایران نیز علاوه بر حوزه معاونت ورزش همگانی وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون ورزش‌های همگانی، حوزه معاونت فرهنگی و یا اداره تربیت بدنی شهرداری‌های کلان شهرها به توسعه ورزش شهروندی کمک می‌کنند. ضمن این که اغلب فدراسیون‌ها و هیأت‌های ورزشی بخشی از فعالیت‌ها و برنامه‌های خود را در کنار باشگاه‌ها به ورزش عمومی و همگانی اختصاص می‌دهند. در این زمینه برنامه‌ها و فعالیت‌های توسعه ورزش شهروندی ایران با سیاست‌گذاری‌های توسعه ورزش شهروندی در کشورهای منتخب مورد مطالعه مشابه است. با توجه به اثرگذاری ورزش در شادابی و سلامت عمومی جامعه، لازم است که دولتمردان تمرکز و توجه بیشتری در سرمایه گذاری و برنامه‌ریزی در زمینه توسعه ورزش شهروندی داشته باشند.

براساس اطلاعات شکل (۱) با توجه به ادبیات پیشینه، مقایسه تطبیقی، تبیین و تفسیر شباهت‌ها و تفاوت‌ها در حیطه‌های فردی، اجتماعی، محیطی و سیاست گذاری تعداد ۱۴ راهکار مهم بر توسعه ورزش شهروندی ایران شناسایی و گردید.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این تحقیق، طراحی مطالعه تطبیقی ورزش شهروندی در ایران با کشورهای منتخب بود. پیش از تحقیق حاضر در تحقیقی تعداد ۱۶ عامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی ایران شناسایی گردیده بود. این مدل با مدل ورزش شهروندی کشورهای انگلستان، اسپانیا، نروژ، تایلند، هنگ کنگ و ترکیه با روش بردی مورد همسنجی (مطالعه تطبیقی) قرار گرفت. در نهایت پس از مقایسه تطبیقی و بازنگری و جمع بندی نظرات خبرگان، ۱۴ راهکار توسعه ورزش شهروندی ایران در حیطه‌های فردی، اجتماعی، محیطی و سیاست گذاری شناسایی و دسته بندی و در نهایت عوامل اصلی رتبه بندی گردید. براساس یافته‌ها توسعه ورزش شهروندی ایران در زمینه‌های توسعه نهضت داوطلبی برای حمایت از ورزش برای همه، ارائه تسهیلات و حمایت مالی از سازمان‌های داوطلبانه، توسعه اماکن توسط دولت، توجه به در دسترس بودن اماکن ورزشی، نگرش شخصی افراد به ورزش، آموزش و ارتقای دانش عمومی، داوطلبان اجرایی ورزشی و ایجاد شبکه ارتباطات با عوامل مؤثر بر ورزش شهروندی کشورهای منتخب دارای شباهت‌هایی است. با توجه به موفقیت بیشتر این کشورها در توسعه ورزش شهروندی نسبت به ایران و جذب بیشتر مردم به ورزش، شایسته است که به این عوامل بیش از پیش توجه شود. همچنین یافته‌ها نشان داد که در توسعه ورزش شهروندی ایران در زمینه‌های اقدامات وزارت بهداشت کمک به افزایش تحرک جسمی و فعالیت‌های بدن، استعدادیابی و پرورش استعدادها، تأسیس باشگاه‌های ورزشی توسط شهرداری‌ها، ورزش کردن افراد با سطح تحصیلات عالی، تبلیغات، بیمه اجتماعی ورزشکاران، پشتیبانی از شرکت‌ها و باشگاه‌های

ورزش شهروندی در کشورهای منتخب شباهت‌ها و تفاوت‌هایی وجود دارد. در عوامل موثر بر توسعه ورزش شهروندی اسپانیا در حیطه فردی به سطح تحصیلات عالی، شغل حرفه‌ای، سن، وقت آزاد، نگرش شخصی و احساسات فردی، سواد ورزشی و درآمد، همچنین در عوامل موثر بر توسعه مشارکت ورزشی در انگلستان اشاره شده است که مشارکت در ورزش شهروندی با افزایش سن کاهش می‌یابد. سطح تحصیلات عالی، شغل حرفه‌ای، سن جوانی و مرد بودن، نگرش فردی، سبک‌های ورزشی و اولویت‌های فردی، آشنایی یا سرمایه‌گذاری ورزشی از جمله عوامل مرتبط با مشارکت بیشتر در ورزش است. در ترکیه به بیمه اجتماعی و عوامل انگیزاننده جهت افزایش مشارکت در ورزش اشاره شده است. در هنگ کنگ از میان عوامل مرتبط با فرد در افزایش مشارکت در ورزش به دانش، مهارت، نگرش، باور به مشارکت ورزشی و اثرات ورزش در زندگی اشاره شده است. با توجه به مطالعه تطبیقی، در دو کشور اروپایی انگلستان و اسپانیا، سطح تحصیلات در مشارکت ورزشی از عوامل اثرگذار گزارش شده است. افرادی که از تحصیلات بالاتری برخوردارند بیشتر در فعالیت‌های ورزشی مشارکت می‌کنند. که در نتایج تحقیق حاضر به چنین موردی اشاره نشده است. همچنین در مدل عوامل اثرگذار بر افزایش مشارکت در فعالیت ورزشی اسپانیا و انگلستان اشاره شده است و شغل حرفه‌ای در مشارکت ورزش اثرگذارند. افراد جوان بیشتر از بزرگسالان به ورزش می‌پردازند. اما در یافته‌های تحقیق حاضر به این موارد اشاره نشده است که در این موارد تفاوت وجود دارد. در الگوی عوامل موثر بر مشارکت در ورزش کشورهای انگلستان، اسپانیا و هنگ کنگ به باور شخصی، درآمد و توجه به سلامتی به چشم می‌خورد که در این موارد با یافته‌های پژوهش حاضر مشابهت وجود دارد. با توجه به یافته‌ها، می‌بایست مسئولان توسعه ورزش همگانی و شهروندی، اعم از مسئولین حوزه ورزش‌های همگانی وزارت ورزش و جوانان، مسئولین فدراسیون ورزش‌های همگانی و هیأت‌ها و مسئولین امور فرهنگی و ورزشی شهرداری‌های کلان‌شهرها نسبت به طراحی و اجرای راهکارهایی جهت تقویت باورهای مردم نسبت به مفید بودن ورزش و اثرات ورزش در سلامتی اقدام لازم را انجام دهند.

بخش دیگری از یافته‌های تحقیق، شناسایی عوامل و راهکارهای موثر بر ورزش شهروندی در بعد اجتماعی است. در این بعد راهکارهای توسعه شبکه ارتباطی و اطلاعاتی، توسعه نیروهای داوطلبی در سازمان‌های ورزشی مثل شهرداری و هیأت ورزش همگانی و مشارکت مسئولان در برنامه‌های توسعه‌ای ورزش پیشنهاد شده است. کمیسیون ورزش هنگ کنگ (۲۰۰۹) در ارائه الگوهای مشارکت افراد هنگ کنگ در فعالیت‌های بدنی به آموزش و ارتقای دانش عمومی و الله‌مرادی و همکاران (۱۳۹۸) به اقدامات تبلیغاتی، آموزشی و تعاملی به عنوان راهبردهای توسعه ورزش همگانی اشاره کردند. یافته‌های فوق با یافته‌های این تحقیق همخوان است. در مقایسه تطبیقی و همسنجی ورزش شهروندی کشورهای منتخب مورد مطالعه برخی تفاوت‌ها و شباهت‌ها وجود دارد. یافته‌های تحقیق حاضر در این زمینه با عوامل مشارکت ورزش انگلستان متفاوت است. در مدل توسعه ورزش شهروندی تایلند ارتقاء ورزش پایه و آموزش ورزشی برای کودکان و نوجوانان، توسعه آموزش، آموزش تربیت بدنی در مدارس سراسر کشور، توسعه ورزش‌های پایه در محلات و خارج از مدارس، ایجاد شبکه ارتباطات بین مدارس و جوامع محلی، توسعه منابع انسانی در ورزش و توسعه نهضت داوطلبی برای حمایت از ورزش برای همه به چشم می‌خورد که با عوامل موثر بر توسعه ورزش شهروندی ایران مشابهت دارد.

در مدل عوامل توسعه ورزش همگانی هنگ کنگ، آموزش و ارتقای دانش عمومی، سازماندهی فعالیت‌های اوقات فراغت توسط سازمان

یافته‌های تحقیق نشان داد که عوامل و راهکارهای موثر بر توسعه ورزش شهروندی ایران در بعد محیطی (توسعه فضا و تجهیزات ورزشی) شامل توسعه ورزش محلات، افزایش اماکن ورزشی ارزان با دسترسی آسان، ایمن سازی فضاهای ورزشی، استانداردسازی اماکن ورزشی و تنوع بخشی به امکانات و خدمات ورزشی است. عراقی و کاشف (۱۳۹۳) کمبود امکانات و مهدوی مقدم و همکاران (۱۳۹۳) در دسترس نبودن امکانات ورزشی را چالش توسعه ورزش شهروندی می‌دانند و در ششمین برنامه توسعه ملی ورزش تایلند (۲۰۱۷) به عوامل امکان دسترسی به ورزش برای همه گروه‌های شهروندی توسعه ساخت و ساز فضای ورزشی مناسب برای همه گروه‌های جمعیتی اشاره شده است. نتایج تحقیقات فوق با یافته‌های پژوهش حاضر در زمینه عوامل محیطی همخوانی دارد. با توجه به مقایسه تطبیقی با عوامل موثر بر ورزش شهروندی کشورهای مورد بررسی و تبیین شباهت‌ها و تفاوت‌ها در عوامل توسعه ورزش شهروندی می‌توان گفت که در زمینه عوامل محیطی شباهت‌ها به مراتب بیشتر از تفاوت‌ها در عوامل موثر بر ورزش شهروندی است. در نروژ دپارتمان ورزش، مسئول تخصیص منابع مالی برای توسعه تسهیلات ورزشی است و تأمین مالی فدراسیون‌ها را بر عهده دارد و هر شهرداری باید حداقل امکانات اقامتی و ورزشی برای سه باشگاه فراهم کند. در اسپانیا دولت مرکزی مسئولیت برنامه‌ریزی امکانات ورزشی، برنامه‌های تحقیقاتی، هماهنگی کلی و نمایندگی بین‌المللی دارد. در برنامه توسعه ورزش ترکیه گزارش شده است که مهمترین هدف وزارت ورزش و جوانان در ترکیه فراهم آوردن شرایطی است که شهروندان در تمام گروه‌های سنی بتوانند جهت سلامت جسمی و ذهنی خود به تمرینات ورزشی بپردازند. در هنگ کنگ ادارات مختلف دولتی از قبیل وزارت بهداشت، آموزش و پرورش، دفتر امور داخلی و خدمات فرهنگی و سازمان‌های مرتبط متعهد به ارائه خدمات متنوع ورزش اعم از زیرساخت و توسعه ورزش شهروندی هستند. در تایلند به توسعه ساخت و ساز فضای ورزشی مناسب برای همه گروه‌های جمعیتی توسط دولت اشاره شده است. در انگلستان، یوکی اسپورت (تخصیص بودجه و بررسی عملکرد فدراسیون‌ها) را بر عهده دارد و انجمن‌ها مسئول اجرای سیاست‌های دولت هستند و به منظور افزایش مشارکت، مسئولیت تخصیص بودجه را میان پروژه‌های ورزش جامعه برعهده دارند. این باشگاه‌ها می‌توانند بودجه را صرف ارتقای تسهیلات محلی کنند. مقایسه‌ها حاکی از این است که در کشورهای توسعه یافته اروپایی که درصد قابل توجهی از جامعه خود را جلب مشارکت در فعالیت‌های ورزشی کرده‌اند و کشورهای آسیایی در برنامه توسعه خود به عوامل مرتبط با توسعه زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی توسط دولت اشاره کرده‌اند. در ایران نیز دولت و شهرداری‌ها نقش اصلی را در آماده سازی فضاهای ورزش و تفریحی برای توسعه ورزش شهروندی به عهده دارند. ضمن این که بخش خصوصی نیز در قالب باشگاه‌های ورزشی با نظارت ادارات ورزش و جوانان به جامعه خدمات ورزشی ارائه می‌کنند. چنانچه در کلان‌شهرها، امکانات و فضاهای ورزشی جذاب و ایمن و در دسترس در نقاط مختلف شهرها احداث شود و خدمات ارزان قیمت ارائه گردد، به توسعه ورزش شهروندی کمک خواهد کرد. از دیگر یافته‌های تحقیق عوامل اثرگذار فردی بر توسعه ورزش شهروندی است. در حیطه فردی عوامل باور و نگرش نسبت به ورزش، وضعیت اقتصادی و معیشتی افراد و توجه به بهداشت و سلامتی بر مشارکت مردم در ورزش موثر هستند. صادق زاده و رضوی (۱۳۹۷) به عامل پیشگیرنده و درمانی و الله‌مرادی و همکاران (۱۳۹۸) به پیامدهای بهداشتی-سلامتی در افزایش مشارکت مردم در ورزش اشاره کردند. که یافته تحقیقات داخلی فوق با یافته‌های تحقیق حاضر همخوانی دارد. در مقایسه تطبیقی یافته‌های تحقیق با عوامل موثر بر

های مختلف اطلاع و آگاهی، دانش، مشارکت مستقیم و مشارکت غیر مستقیم انجمن‌ها و گروه‌ها، داوطلبان اجرایی ورزشی دیده می‌شود که مشابه با یافته‌های تحقیق در حیطه اجتماعی تحقیق حاضر است. در توسعه ورزش ترکیه، عواملی از قبیل پشتیبانی گروه‌ها از خدمات ورزشی، تبلیغات، آموزش ورزش در سنین پایین و توسعه آژانس‌های داوطلبی و خصوصی در سراسر کشور، نقش داشته اند که مشابه با یافته‌های حیطه اجتماعی پژوهش می باشد. در مدل توسعه ورزش همگانی و تفریحی نیروژ عامل حمایت از سازمان‌های داوطلبانه دیده می‌شود که فقط همین یک عامل از عوامل موثر بر توسعه ورزش شهروندی تحقیق حاضر مشابه است و درکل می‌توان گفت که در این زمینه شباهت‌های کمتری وجود دارد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، عوامل موثر بر توسعه ورزش شهروندی ایران در زمینه عوامل اجتماعی با کشورهای آسیایی مشابه است ولی با مدل عوامل کشورهای توسعه یافته اروپایی مورد بررسی، تفاوت وجود دارد. به نظر می‌رسد با توجه به قرابت فرهنگی و ظرفیت‌ها و قابلیت‌ها، این تشابهات با کشورهای آسیایی وجود دارد. با توجه به یافته‌ها پیشنهاد می‌گردد که نگاه مسئولان عالی رتبه کشوری نسبت به توسعه ورزش به ویژه ورزش همگانی و شهروندی تغییر کرده و از شعار فراتر رفته و با تعیین چشم انداز وسیع و مدیریت جامع، اقدام عملی در زمینه افزایش مشارکت مردم در ورزش اقدام نمایند. همچنین با توجه به یافته‌های تحقیق، پیشنهاد می‌شود که سرانه فضای ورزشی بر اساس نیاز سنجی منطقه‌ای و طرح آمایش منطقه‌ای، بر استانداردهای جهانی افزایش داده شود و بر اساس تبصره ۲ از ماده سه قانون اساسی، شرایطی فراهم گردد تا ارائه خدمات رایگان ورزشی و یا حتی الامکان، ارزان قیمت در کلان شهرها که با تراکم جمعیت مواجه هستند، محقق شود. با استخراج عوامل تاثیرگذار توسعه ورزش شهروندی ایران با تاکید بر سلامت شهروندان، به سیاست‌گذاران و مدیران ورزشی کشور کمک می‌نماید تا با شناسایی اهداف کلان و برنامه ریزی نسبت به جاری و ساری ساختن ورزش شهروندی در تمامی سطوح در بین کلیه اقشار جامعه اقدام نموده و سلامت بخشی جسمی و روانی جامعه را ارتقاء دهد. لذا با نهادینه کردن ورزش ورزش شهروندی در بستر سلامت، جامعه را به توسعه پایدار برساند.

منابع

- Aman, M. S Grima A (2009) port for All and Elite Sport: Underlining Values and Aims for Government Involvement via Leisure Policy, European Journal of Social Sciences Volume 9, Number 4.
- Bellew B, Bauman A, Martin B, Bull F, Matsudo V. Public policy actions needed to promote physical activity. *Current Cardiovascular Risk Reports*. 2011;5(4):340.
- Chen Q, Liu T. The effectiveness of community sports provision on social inclusion and public health in rural China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020;17(2):597
- Development of Thailand national sport (2017). The Ministry of Tourism and Sports Thailand, Sixth National Sports Development Plan of Thailand (2017-2021). Jul 31, 2017
- Grima, S. Grima, A. Thalassinos, E. & Seychell, S. (2017). Theoretical Models for Sport participation, V(3).
- Hong Kong Sports Commission (2009). Consultancy Study on Sport for All Participation Patterns of Hong Kong People in Physical Activities, The Chinese University of Hong Kong, Department of Sports Science & Physical Education.
- Kokolakakis. T (2012) Analysis of the determinants of sports participation in Spain and England, *Applied Economics*, APE-2012-0145.
- Nasiri M, Dastoom S. [Designing a native pattern and presentation the executive framework of citizenship
- Mardani M, Nazari R, Tabesh S. Effective Factors in the Development of Citizenship Sports in the Islamic Republic of Iran in the Direction of Social Health: A Meta-Combination Study. *JHPM* 2021; 10 (6) :80-98
- sport development in Anzali city]. *Sport Management and Development*. 2018; 2(9): 156-173.
- Oh, A., Abazeed, A., Chambers, D. (2021) Policy Implementation Science to Advance Population Health: The Potential for Learning Health Policy Systems, *Political Science, Medicine*, 9
- Vafaei Moghaddam A, Farzan F, Razavi SM, Afshari M. [Serving the development causes of sport for all based on Grounded Theory]. *Sport Management Studies*. 2019; 10(52): 43-72.
- Puig, N, Martinez, J & Garcia, (2010) port policy in Spain, Published online, Pages 381-390, <https://doi.org/10.1080/19406940.2010.519343>.
- Skille E & Säfvenbom R. (2011). Sport policy in Norway, *International Journal of Sport Policy and Politics*, Norway Department of Physical Education, Norwegian School of Sport Sciences, Oslo, Norway Available online: 12 Jul 2011.
- Yazdani M. [Citizenship Sports, Indicators, Demands and Citizenship rights]. *Entesharat Tisa*, 2013: pp 208. book/1974344/
- احمدی، عبدالحمید؛ شجاع، رضا؛ محمدی رئوف، مصطفی (۱۳۹۹) مطالعه تطبیقی وضعیت ورزش همگانی ایران و کشورهای منتخب، *مطالعات فرهنگی اجتماعی المپیک*، ۱(۳)، ۷۳-۹۸.
- الله مرادی، میثم؛ رضوی، محمد حسین و دوستی پاشاکلایی، مرتضی (۱۳۹۷) ارائه مدل مفهومی ورزش شهروندی در تهران، پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال نهم، پیاپی ۱۷-۳۵.
- آصفی، احمدعلی و قنبرپور نصرتی، امیر (۱۳۹۷) مدل عوامل مؤثر در نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران، پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال هشتم، شماره ۱۶، پیاپی ۲۹-۴۶.
- آصفی، احمدعلی؛ خبیری، محمد، اسدی، حسن و گودرزی، محمود (۱۳۹۳) بررسی عوامل سازمانی مؤثر در نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران، پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال دهم، شماره ۲۰، ص ۶۳-۷۶
- تیموری، آتوسا؛ سجادی، سید نصرالله و هنری، حبیب (۱۳۸۵) بررسی و مقایسه عملکرد مرکز توسعه ورزش همگانی و تفریحی و مرکز توسعه ورزش قهرمانی ایران براساس مدل وایزبرد، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران. ص ۱۷.
- رفعتی، فوزیه؛ خاندان، مریم؛ سبزواری، سکینه و نوحی، عصمت (۱۳۹۴) بررسی تطبیقی برنامه درسی دوره دکتری پرستاری ایران و دانشگاه ویدنر، آموزش در علوم پزشکی، ص ۵۶۸ - ۵۵۵.
- حلاجیان، علی؛ مستحفظیان، مینا؛ میرصفیان، حمیدرضا و زاهدی، حمید (۱۳۹۹) ارائه الگوی بهبود کیفیت عملکرد مدیریت ورزش شهروندی در شهر اصفهان براساس الگوی سیب، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، دوره ۸، شماره ۲۹، ص ۱۲۳-۱۴۸.
- دهقانی، ماهرخ و بابائی کسمائی، حسام (۱۴۰۱) مروری بر نقش ورزش بر سلامت روان، اولین همایش ملی فیزیولوژی ورزشی، اردبیل
- شجاع، رضا و محمدی رئوف، مصطفی (۱۳۹۸) مطالعه تطبیقی وضعیت ورزش سلامت محور (همگانی) در ایران و کشورهای منتخب، همایش ملی تربیت بدنی و طب ورزشی، مشهد.
- عراقی، محسن؛ کاشف، میرمحمد (۱۳۹۳) چالش‌های پیش روی توسعه ورزش همگانی در ایران و راهبردهای آن، مدیریت ورزشی، ۴(۴)، ۶۴۳-۶۵۵.
- غفوری، فرزاد (۱۳۸۶) مطالعه انواع ورزش های همگانی و تفریحات مطلوب جامعه و ارائه مدل برای برنامه ریزی های آینده، طرح پژوهشی، دفتر ملی مدیریت و توسعه ورزش کشور، سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران.
- مهدوی مقدم، حمید؛ قره، محمدعلی؛ فراهانی، ابوالفضل (۱۳۹۳) تفاوت تطبیقی ورزش همگانی ایران و کشورهای منتخب جهان، پایان نامه، دانشگاه پیام نور استان تهران، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی
- گودرزی، محمود، نصیرزاده، عبدالمهدی. قراهانی، ابوالفضل. وطن دوست، مریم (۱۳۹۲) طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش همگانی استان کرمان. مدیریت ورزشی. دوره 5. شماره ۲ ص. 155
- سلیمی آوانسر، علی (۱۳۹۰) نگرشی نوین در ورزش شهروندی. تهران. مجموعه مقالات دومین همایش ملی توسعه ورزش شهروندی. ص 223-225.
- Abbasi B, Nazari R, saffari M. Strategies and Outcomes of Health-Oriented Citizenship Sport in Metropolitan Areas of Iran: A Qualitative Study (Content analysis). *JHPM* 2021; 10 (2) :33-43

A comparative study of Iran's citizenship sports with selected countries

Abstract

The aim of the research was the comparative study of Iran's citizenship sports with selected countries. The research method is descriptive-comparative and practical in terms of purpose. Data collection was done in the field and with a qualitative method. Before this research, the development model of Iran's citizenship sports was developed in another research. For the comparative comparison of this model with the development factors of citizenship sports in Spain, England, Norway, Turkey, Hong Kong and Thailand, it was described, interpreted, adjacent and compared through the steps of the Brady model method. The findings of the research showed that 16 factors have an effect on the development of Iran's citizenship sports, and the comparative comparison section, the differences and similarities of Iran's citizenship sports with selected countries were determined, and according to the comparison made for the development of Iran's citizenship sports, 14 solutions in individual, social, Environmental and policy-making was suggested on Iran's citizenship sports. It is necessary for managers to put landscape design and macro management, comprehensive planning and management, and the formation of a citizen sports committee, and then the development and diversity of sports facilities, attention to regions and towns, and the quality, quantity, and attractiveness of sports venues, on their agenda.

Key words: municipality, comparative comparison, citizen sports